

Krzysztof Fedorowicz

Wybory prezydenta Republiki Białorusi odbędą się 26 stycznia 2025 r.

23 października 2024 r. Izba Reprezentantów Zgromadzenia Narodowego Republiki Białorusi podjęła decyzję o wyznaczeniu terminu wyborów prezydenta na 26 stycznia 2025 r. Tym samym rozpoczął się cykl przygotowań do tego najważniejszego wydarzenia, w które bezpośrednio w dniu wyborów zaangażowanych będzie ok. 60 tys. osób pracujących w komisjach, a także cały aparat administracyjny państwa, czuwający nad prawidłowością oraz bezpieczeństwem przebiegu wyborów. W najbliższym czasie prawdopodobnie nastąpi fala prewencyjnych aresztowań i rewizji wśród osób, które zdaniem władz, mogą przygotowywać podczas wyborów ewentualne protesty lub w inny sposób zakłócać przebieg procesu wyborczego.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż wyznaczenie wyborów prezydenckich na 26 stycznia 2025 r. jest równoznaczne ze skróceniem obecnej kadencji głowy państwa o prawie pół roku. Zgodnie z art. 97 Konstytucji Białorusi wybory prezydenckie zarządza Izba Reprezentantów Zgromadzenia Narodowego. Z kolei art. 81 stanowi, że wybory prezydenta zarządzane są przez Izbę Reprezentantów nie później niż na pięć miesięcy przed upływem kadencji i odbywają się nie później niż na dwa miesiące przed upływem kadencji poprzedniego prezydenta. Inauguracja obecnej głowy państwa odbyła się 23 września 2020 r. W związku z tym kolejne wybory prezydenckie muszą odbyć się nie później niż 20 lipca 2025 r.

Komentarz

Przewodniczący Centralnej Komisji Wyborczej Igor Karpienko poinformował, że obowiązujące przepisy nie wskazują konkretnego dnia wyborów prezydenckich. Konstytucja nie zabrania wcześniejszego przeprowadzenia wyborów, zabrania natomiast ich przeprowadzania po upływie wyznaczonego terminu. Z kolei przewodniczący Izby Reprezentantów Zgromadzenia Narodowego Igor Siergiejenko zauważył, iż propozycję ustalenia terminu wyborów prezydenckich w Izbie Reprezentantów złożyła Centralna Komisja Wyborcza. Zdaniem Komisji, proponowany termin 26 stycznia 2025 r. jest adekwatny do obecnej sytuacji polityczno-społecznej, gdyż uwzględniono sezonowość, zarówno produkcyjną, jak i urlopową. W styczniu nie prowadzi się prac polowych, nie ma wakacji szkolnych oraz rzadko wyjeżdża się na urlop lub na daczę, co eliminuje niedogodności związane z oddaleniem lokali wyborczych w miejscu rejestracji od faktycznego miejsca zamieszkania wyborców. Wybory w okresie wiosenno-letnim zbiegłyby się z obciążeniem władz lokalnych pracą w zakresie rolnictwa, z wakacjami, akcją rekrutacyjną do szkół wyższych i uniwersytetów oraz przygotowaniem do nowego roku akademickiego w placówkach oświatowych, gdzie z reguły zlokalizowana jest duża część lokali wyborczych.

Przeprowadzenie wyborów 26 stycznia 2025 r. pozwoli na racjonalne wykorzystanie zasobów technicznych, finansowych, informacyjnych i ludzkich oraz zakończy proces kształtowania wszystkich organów władzy w oparciu o zaktualizowane ustawodawstwo konstytucyjne. Wprowadzenie poprawek i uzupełnień do Konstytucji Białorusi, przyjętej w referendum republikańskim 27 lutego 2022 r., zapoczątkowało zakrojoną na szeroką skalę modernizację polityczną. Nowelizacja ustawy zasadniczej pociągała za sobą konieczność zmiany szeregu aktów prawnych. Przeprowadzone 26 stycznia 2025 r. wybory prezydenckie zakończą cykl kampanii wyborczych w ramach zaktualizowanej konstytucji.

Ponadto w 2025 r. kończy się realizacja pięcioletniego planu rozwoju społeczno-gospodarczego Republiki Białorusi, w związku z czym konieczne są analiza wyników i określenie dalszego strategicznego kierunku rozwoju kraju oraz głównych kierunków polityki wewnętrznej i zagranicznej. Głowa państwa odgrywa w tej kwestii kluczową rolę. Tym samym wybór prezydenta na początku 2025 r. umożliwi mu korzystanie z uprawnień już na wstępnym etapie planowania strategicznego.

Wcześniejsze wyznaczenie terminu wyborów prezydenckich na Białorusi powoduje, iż ewentualni kontrkandydaci Łukaszenki mają mniej czasu na zebranie podpisów pod swoją kandydaturą. Zgodnie z obowiązującym prawem zgłaszanie kandydatów na prezydenta, tak jak dotychczas, będzie przeprowadzane tylko przez jeden podmiot, obywateli, poprzez zebranie podpisów co najmniej 100 tys. osób. Jednak w obecnej sytuacji, kiedy to na Białorusi wyeliminowano praktycznie niezależne środki masowego przekazu, zlikwidowano wszystkie opozycyjne partie polityczne, przymusowo zlikwidowano większość organizacji pozarządowych, aresztowano i uwięziono ok. 1,5 tys. więźniów politycznych (wśród nich są np. byli kandydaci na urząd prezydenta Białorusi w 2020 r.), przeprowadzenie demokratycznych, rywalizacyjnych i uczciwych wyborów głowy państwa nie jest możliwe.

26 stycznia 2025 r. w atmosferze strachu, masowych represji i przymusowej mobilizacji społeczeństwa na Białorusi odbędzie się kolejny uroczysty wyborczy rytuał i propagandowy plebiscyt, którego finałem będzie powierzenie urzędu prezydenta dotychczasowemu przywódcy, co definitywnie potwierdzi bezalternatywność obecnego systemu politycznego Białorusi.